

KONU : TAŞERON VE ZİYARETÇİLER İÇİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROSEDÜRÜ
DOKÜMAN NO. : ISG.P.06 **SAYFA NO.** : 1 / 19
REVİZYON NO. : 03 **YÜRÜRLÜK TARİHİ** : 15.08.2016

REVİZYON TAKİBİ

SAYFA NO.	TARİH	REV. NO.	REVİZYON SEBEBİ	REVİZE EDEN
08	30.03.2017	01	Genel kılık kıyafet düzeni ilave edilmiştir.	S.AYDIN
4-5-8	13.08.2018	02	Uygulamalar doğrultusunda güncelleme yapılmıştır.	G.BARIŞ
TÜM SAYFALAR	21.11.2019	03	Uygulamalar doğrultusunda güncelleme yapılmıştır.	A.ÇALIŞKAN

HAZIRLAYAN

A.ÇALIŞKAN

KONTROL

D.TURGUT

ONAY

S.EMİROĞLU

SİSTEM ONAYLIDIR. İMZA GEREKTİRMEZ.

İÇİNDEKİLER

- 1. AMAÇ**
- 2. KAPSAM**
- 3. TANIMLAR**
- 4. İLGİLİ DOKÜMANLAR**
- 5. SORUMLULUKLAR**
- 6. GENEL KURALLAR**
 - 6.1. Sorumluluk**
 - 6.1.1. İş Acil İse**
 - 6.1.2. İş Acil Değilse**
 - 6.2. Taşeronların Personel Bölümü ile Olan İşlemleri**
 - 6.3. Genel İdari Ve Kanuni Kurallar**
 - 6.4. İş Makineleri Yetki Belgeleri**
 - 6.5. İşverenin İş Güvenliği Denetimi ve Cezai Yaptırımlar**
 - 6.6. Taşeronun İş Güvenliği Kontrolleri**
 - 6.7. Resmi Makamların Denetimi**
 - 6.8. Kişisel Koruyucu Malzeme Kullanımı**
 - 6.9. Yangın Önlemleri**
 - 6.10. İşyerine Gelen Ziyaretçiler**
 - 6.11. Alkol ve Uyuşturucu Kullanımı**
 - 6.12. Acil Durum ve İlk Yardım**
 - 6.13. İnşaat Sahası Düzeni**
- 7. TEKNİK KURALLAR**
 - 7.1. Yapı İşlerinde Genel İş Güvenliği**
 - 7.2. Elektrik İşleri**
 - 7.3. Spiral Taş Motorları**
 - 7.4. Basıncılı Gaz Tüplerinin Taşınması Ve Korunması**
 - 7.5. Yapılacak Sıcak İşler**
 - 7.6. Düşmelere Karşı Önlemler**
 - 7.7. Kaldırma Ve Yükleme İşleri**
 - 7.8. Yıkım İşleri**
- 8. GÖZDEN GEÇİRME**

1. AMAÇ

Bu prosedürün amacı,

- Şirket sahasında geçici veya sürekli çalışan taşeron personelinin iş kazası geçirmesini ve meslek hastalıklarına yakalanmasını engellemek
- Yaptıkları işten dolayı kendilerinin ve çalışanlarımızın, ziyaretçilerimizin ve stajyerlerimizin; güvenliklerinin tehlikeye girmesini önlemek ve risklerden korumak,
- Taşeronların şirket sahasına girişte ve çıkışta uyması gereken kuralları belirlemektir.

2. KAPSAM

Şirketin yaptıracığı tüm işlerin yapımında taşeronların uyması gerekli iş güvenliği kuralları, yasal mevzuat, prosedür, talimat ile alması gerekli iş güvenliği önlemlerini ve ziyaretçilerin uyması gerekli iş sağlığı ve güvenliği kurallarını kapsamaktadır.

3. TANIMLAR

İSG: İş Sağlığı Ve Güvenliği

Şirket: Uygun düştüğü ölçüde ayrı ayrı ya da birlikte Metair Akü Holding Anonim Şirketi, Mutlu Holding Anonim Şirketi, Mutlu Akü Ve Malzemeleri Sanayii Anonim Şirketi, Mutlu Plastik ve Ambalaj Sanayi Anonim Şirketi, Metropol Motorlu Taşıtlar Kiralama Anonim Şirketi'ni ifade eder.

İşveren: Şirket

Taşeron:

Şirket sınırları içerisinde ve/veya şirket adına şirket sınırları dışında çalışma yapacak olan firma ve firmaya bağlı çalışanları ifade eder.

4. İLGİLİ DOKÜMANLAR

TS 18001 İSG Yönetim Sistemleri Standardı

İSG.F.06.02.04 İş Sağlığı ve Güvenliği Şartnamesi (Ek-1)

5. SORUMLULUKLAR

Hazırlama : İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü
Onaylama : İşveren Vekili
Uygulama : Tüm Bölümler Ve Taşeron Firmalar
Revizyon : İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü

6. GENEL KURALLAR

6.1. Sorumluluk

Taşeron, işverenin vermiş olduğu işi, yürürlükteki İş Kanunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile bu kanunlara dayanılarak çıkartılan tüm mevzuat hükümlerine ve yapılan işin özelliğine, gelişen teknolojinin gereklerine uygun olarak yapar.

Taşeron, yapmayı taahhüt ettiği işler için kendi çalışanlarına karşı doğrudan doğruya işveren durumundadır. Bu nedenle, işyerinde kendine ayrılan yerde ve işlerde iş kazası ve meslek hastalıkları olmaması için İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu mevzuatında yer alan tüm önlemleri ve bu prosedürde belirtilmiş olan mevzuat kapsamında ilgili tüm önlemleri hiçbir uyarı veya yazışmaya meydan vermeden almak ve işyerinde uygulanmakta olan kurallara uymak, her türlü araç ve gereçleri sağlamak, işyerinde bulundurmak ve çalışanlarına kullandırmak ve bu konularda çalışanlarına sürekli eğitim vermek zorundadır.

Aksi halde herhangi bir uygunsuzluk durumunda İşveren yöneticileri, yapılan işin durdurulması hakkına sahiptir. Cezalar ile ilgili detaylar şartnamede paylaşılmıştır.

Taşeron, çalışmaları sırasında kendine ait veya kiraladığı gerek kamyonlarda ve gerekse iş makinelerinde gerekli tüm önlemleri alır. Çalışma, yükleme, boşaltma veya nakliye sırasında meydana gelecek iş kazası veya malzeme hasarlarının zarar ve ziyanlarından, taşeron sorumludur ve tümünü taşeron tazmin eder. İşveren, üçüncü şahıs veya vekiliyle muhatap olmaz.

Taşeronların Mutlu Akü' ye girişi işin acil olup olmamasına göre aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

Acil işin tanımı:

- Kayıp iş günü olayı veya çevre kazası yaşanması
- Yüksek miktarlarda üretim kaybı ve uzun süreli duruşa neden olan durumlar
- *İSG Kurulunda acil olduğuna karar verilen işler*

acil iş tanımına girer.

6.1.1. İş acil ise:

- İş talep eden ve/veya yaptıran bölüm yöneticisi, işin neden acil olduğu içeren belgeyi İSG bölümüne teslim edecektir.
- Çalışacak taşeron personeli ilk önce SGK işe giriş bildirgesi ve güncel hizmet dökümünü getirecektir. Bu belgeler, ana giriş kapısında bulunan güvenlik görevlileri tarafından işin bitişine kadar saklanacaktır.
- *Çalışacak taşeron personele ait taşeron firmanın İşyeri Hekimi tarafından son 1 yıl içinde düzenlenmiş İşe Giriş Ve Periyodik Muayene Formunun kopyası ve ya Hekim görüş yazısı Mutlu Akü İşyeri Hekimine onaylatılır.*

- Çalışacak taşeron personelinin İSG eğitimi yoksa veya verilen eğitim tarihi üzerinden 1 sene (365 gün) geçmiş ise Mutlu Akü sınırlarında çalışmasına izin verilmez.
- Eğitim kayıtları, İSG bölümü tarafından saklanır.
- Taşeron temsilcisi çalışanları ile ilgili eksik kalan tüm belgeleri işe başladıktan sonra tamamlamaktan sorumludur. Taşeron temsilcisinin bulunmaması durumunda eksik kalan belgeleri işi talep eden bölüm sorumlusu tarafından temin edilir.

6.1.2. İş acil değilse:

- Taşeron firmalar işe başlamadan önce "İş Sağlığı ve Güvenliği Şartnamesi (Ek-1)" nde belirtilen belgeleri tamamlayarak İSG bölümüne verir.
- Çalışacak taşeron işçilerinin tüm belgeleri İSG bölümü tarafından saklanacaktır.
- Çalışacak taşeron personelinin İSG eğitimi yoksa veya verilen eğitim tarihi üzerinden 1 sene (365 gün) geçmiş Şirket sınırlarında çalışmasına izin verilmez.

Taşeron personelinin İSG eğitim ihtiyacı, taşeron firma tarafından sağlanır. Kayıtları ise, Şirket İSG Bölümü tarafından saklanır.

Yapılacak işin aciliyet durumuna bakılmaksızın. Çevre İş Sağlığı ve Güvenliği Şartnamesi (Ek-1) ne uygun çalışılması zorunludur.

6.2. Taşeronların Evrak İşlemleri

Taşeronlar kendi personeli ile ilgili olarak şartnameyi imzalayarak İSG Bölümü'ne işe başlamadan önce teslim edecektir. Aksi durumlarda taşeron personelinin çalışmasına izin verilmez (acil durumlar hariç).

Fabrika üretim sahaları içerisinde çalışacak tüm taşeron çalışanları, iş süresine bakılmaksızın "İş Sağlığı ve Güvenliği Şartnamesi (Ek-1)" nde belirtilen belgeleri tamamlayarak İSG bölümüne verir.

6.3. Genel İdari ve Kanuni Kurallar

Taşeron firma Mutlu Akü A.Ş. içinde çalıştığı süre içinde 4857 sayılı iş kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve İş Güvenliği kanunu ile İlgili Tüzükler, yönetmelikler, standartlar ve sirkülerde belirtilen hususlara uymak zorundadır. Ayrıca taşeron firma Şirkette çalıştığı süre içinde 2872 sayılı çevre kanunu ve ilgili yönetmeliklere uymak zorundadır.

Ayrıca Mutlu Akü A.Ş. sınırları içinde yapılan çalışmalarda taşeron firmalar aşağıda belirtilen yönetmeliklere uymak ve gerekliliklerini yerine getirmek zorundadır.

- Yapı İşlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği
- Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

- Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik
- Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği
- Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik
- Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik
- Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik
- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik
- Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği
- Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı Ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik
- Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik
- Açık Alanlarda Kullanılan Teçhizat Tarafından Oluşturulan Çevredeki Gürültü Emisyonu İle İlgili Yönetmelik
- Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik
- Alt Yapılar İçin Afet Yönetmeliği
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik
- Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği
- Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği
- Taşınabilir Basıncı Ekipmanlar Yönetmeliği
- Atık Yönetimi Yönetmeliği
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği

- Çevre, İş Sağlığı ve Güvenliği Şartnamesi (Ek-1)

Taşeronlar çalışmaları esnasında oluşan katı, sıvı ve gaz atıklarını 2872 sayılı çevre kanunu ve ilgili yönetmelikleri doğrultusunda bertaraf edeceklerdir. Şirket taşeron firmadan resmi bertaraf belgelerini isteme hakkına sahiptir. Talepte bulunulması durumunda taşeron temsilcisine bertaraf yöntemleri konusunda Şirket Çevre, İş Sağlığı ve Güvenliği departmanı tarafından teknik bilgi verilir.

6.4. İş Makineleri Yetki Belgeleri

Taşeron, İş makineleri ve diğer araçların kullanımı için resmi kurumlarca verilen ehliyete sahip personel çalıştırmak zorundadır.

Taşeronun, hafriyat işlerinde çalıştıracağı vasıtaların trafik ve kasko sigortaları kendisine aittir. Sigortalanmaması veya geç sigortalanması halinde olabilecek her türlü hasar, kaza ve sorumluluk taşeronu ait olacaktır. Sigortalanmamış araçlar şirket sınırlarında kullanılamaz.

6.5. İşverenin İş Güvenliği Denetimi ve Cezai Yaptırımlar

İşveren taşeronu işyerinde İş Sağlığı ve Güvenliği konularında da denetleyebilecek ve bu konularda talimatlar verir. Taşeron, işverence verilecek gerek yazılı gerekse sözlü talimatları geciktirmeden ve itiraz etmeden yerine getirir.

Kuralların ihlalinde veya şartnameye aykırı hareket edilmesi halinde, Şirket Çevre, İş Sağlığı ve Güvenliği Departmanı tarafından veya Şirket yetkililerince tespit edilecek noksanlıklar taşeronu yazılı olarak bildirilir. (Bu yazının tarihi taşeronu bildirimde bulunulan tarih kabul edilecektir). Ayrıca noksanlıklar giderilinceye kadar yapılan işin durdurulması hakkı işverende bulunmaktadır. Şartnamede yer alan cezai maddeler ilgili şartlar oluşması halinde taşeron firmaya uygulanacaktır.

6.6. Taşeronun İş Güvenliği Kontrolleri

Taşeron, kendilerine ayrılan yerlerde düzenli olarak iş güvenliği denetimlerini ve kontrollerini yapmak zorundadır. Bu denetimler, kendi sorumluluk alanındaki kontrollerde gözlemlenen emniyetsiz durum ve davranışları gidermek üzere yapılır. Şirket yetkililerince yapılacak denetimler sonucu belirlenen uygunsuzlukların giderilmesi hususunda; taşeron firmanın gerekli çalışmaları yapması ve bu çalışmalarla ilgili dosya, rapor vb. hazırlaması gereklidir. İstenmesi halinde hazırlananların şirket yetkililerine teslim edilmesi gereklidir.

6.7. Resmi Makamların Denetimi

Taşeron işyerinde kendine ayrılmış bulunan bölümde, her türlü iş sağlığı ve güvenliği, iş hukuku, sosyal sigortalar ve bu konulardaki resmi teftişlerde, teftiş makamı ve yetkilileriyle direkt olarak muhatap olacaktır.

Resmi makamlarca tespit olunan noksanlardan dolayı şirkete verilecek para cezaların taşeronu ait olanları taşeron firmanın hak edişinden kesilecektir.

6.8. Kişisel Koruyucu Malzeme Kullanımı

İşyeri üretim bölümü sınırları içerisinde tüm çalışanlar, görev unvanı ve yaptığı iş ne olursa olsun koruyucu burunlu iş ayakkabısı kullanmak zorundadır. Taşeron, kayma ve düşme tehlikesi bulunan yerler ile korkuluğu bulunmayan boşluk içinde veya döşeme kenarlarında çalışan personeline paraşüt tipi emniyet kemeri, tüm çalışanlarına iş elbisesi, koruyucu burunlu iş ayakkabısı, tozlu işlerde çalışanlara toz maskesi, boyacılara, kimyasallarla ve kapalı alanlarda çalışanlarda gaz maskesi, yağışlı havalarda yağmurluk ve çizme verecek ve kullandıracaktır. Gerekli yerlerde iş güvenliği uyarı levhaları ile tehlike bantları hazır bulunduracak, bunların kullanımı hakkında işçilerini sürekli eğitecektir. Kişisel koruyucu donanımlar; Üretici firma tarafından belirtilen sürelerde ve ya KKD üzerinde görünür deformasyonlar olması halinde yenisi ile değiştirilecektir. KKD'ler zimmet formu ile çalışanlara teslim edilir. (bkz. ISG.T.01. KKD Talimatı)

6.9. Yangın Önlemleri

Yangın söndürme ekipmanları taşeronlar tarafından karşılanır. Taşeron, olası yangında yangını söndürmek için kendi cihazlarını kullanacaklardır. Kendi cihazlarının yetmediği durumlarda şirkete ait cihazları da kullanabilirler. Isıtıcı kullanımı durumu söz konusu olduğunda şirket yetkililerinden onay alınarak tanımlı cihazlar kullanılacaktır. Şirket yetkililerince onaylanmayan cihazların kullanımı yasaktır. Kaynak, kesme taşlama gibi sıcak işler öncesinde iş izin formu doldurulacak ve form ile belirtilen önlemler alınacaktır. Her koşulda sıcak iş yapılacaksa taşeron firma yangın söndürme cihazı(Kuru kimyevi toz içerikli), yangın battaniyesi yanında bulunduracaktır. Yangın çıkma riskinin önlenmesi için zemine yangın battaniyesi yerleştirilecek veya zeminin ıslak tutulması sağlanacaktır. Kaynak bölgesinin izole edilmediği yerlerde kişilerin zarar görmemesi için ilgili alan yaya trafiğine kapatılacaktır ve gözlemci eşliğinde çalışma yapılacaktır.

6.10. İşyerine Gelen Ziyaretçiler

İşyerine girecek tüm ziyaretçiler, giriş kapısındaki güvenlik görevlisine ziyaret nedenini açıklayacak, ancak gerekli izin alındıktan sonra ve ziyaretine geldiği kişi nezaretinde sahaya girişleri yapılacaktır. Aynı anda idari bina dışında kalan alanlara 4 kişiden fazla ziyaretçi girişine izin verilmeyecektir. Müşteri denetimleri veya bayi/distribütör ziyaretlerinde aynı anda idari bina dışında kalan alanlara en fazla 8 kişi girebilecektir. Üretim direktörünün yazılı onayı ile ziyaretçi sayısı 12 ye çıkartılabilecektir. Taşeron, kendisini görmeye gelen veya yaptığı işlerle ilgili işyerini ziyaret eden tüm kişiler için bu prosedüre tam olarak uyulmasından sorumludur.

6.11. Alkol ve Uyuşturucu Kullanımı

İşveren, işyeri sınırları içerisinde alkol ve uyuşturucu maddelerin kullanımı ve bulundurulması kesinlikle yasaktır. Taşeron, bu yasağa uymak zorundadır.

6.12. Acil Durum ve İlk Yardım

Taşeron, işyerinde herhangi bir kaza, yangın, su baskını, patlama, çökme, terörist saldırısı veya benzer istenmeyen ve acil durum oluşturan bir olay meydana geldiğinde; insan, malzeme, araç, gereç ve ekipmanın fazla hasara veya zarara uğramadan kurtarılması için hazırlanan Acil Eylem Planı'na uymakla ve kendi ekibindeki personeli bilgilendirmekle sorumludur. *İş kazası veya ani hastalık halinde müdahale İşyeri Sağlık Biriminde yapılacaktır. Ziyaretçiler refakatçilerinin komutlarına göre hareket etmek*

zorundadırlar. Genel olarak ziyaretçilerin ve taşeronların toplanma noktası 1 numaralı toplanma noktasıdır (Otopark). Acil durumlarda tahliye sırasında ziyaretçiler ve taşeronlar 1 numaralı toplanma alanında toplanacaktır. Şirket yetkililerinden izin alınmadıkça toplanma noktası terk edilmeyecektir.

6.13. İnşaat Sahası Düzeni

Yapı alanında kamyon ve benzeri araçlar kullanıldığında, bunların giriş ve çıkışları için uygun bir şekilde işaretlenmiş yerler ayrılacak, manevralarda bir gözetici görev yapacaktır. Araçların park ve manevra yerleri belirtilmiş olacaktır. Araçlar gerekli güvenlik tedbirleri alınmadan sürücüsüz bırakılmayacaktır. Şirkete ait bina içerisine araç gireceği durumlarda egzoz gazlarının dışarıya atılması için gerekli önlem taşeron tarafından alınacaktır.

Taşeronlara ait tüm inşaat artıkları, oluşmalarından itibaren 1 hafta içinde işyerinden kaldırılacaktır. Aksi halde, işverence yapılacak masraflar taşeronun hak edişinden kesilecektir.

6.14. Genel Kılık Kıyafet Düzeni

Mutlu Akü sınırları içerisinde çalışma yapacak taşeron firmaların personelleri genel kılık kıyafet kurallarına uymak zorundadır. Kurşun ile yapılan çalışmalarda tanımlanan kişisel koruyucuların verimliliğini düşürmemesi açısından işletme içerisinde bulunacak taşeron firma personelinin günlük sakal tıraşı olması zorunludur.

7. TEKNİK KURALLAR

Taşeron firmalar çalışmaya başlamadan önce "İSG.P.07.01 Çalışma İzinleri" prosedürüne göre çalışma izni almak zorundadır.

7.1. Yapı İşlerinde Genel İş Güvenliği

Tesis genelinde yapılacak tüm tadilat, yalıtım, bakım ve onarım vb. işleri içeren yapı işlerinde aşağıdaki kurallar uygulanacaktır.

- Yapı işlerinin gündüz yapılması esastır.
- Yapı alanı içindeki tehlikeli kısımlar, açıkça sınırlandırılacak ve buralara görünür şekilde yazılmış uyarı levhaları konulacak ve yeterli ölçüde aydınlatılacaktır.
- Yapının devamı süresince, sivri uçları veya keskin kenarları bulunan malzeme ve artıklar, gelişi güzel atılmayacak ve ortalarda bulundurulmayacaktır.
- İşyerinde her türlü malzeme istifli, işyerindeki trafiği aksatmayacak, yangın çalışmalarına engel olmayacak, çalışanları tehlikeye düşürmeyecek şekilde uygun yerlere yapılacaktır.
- Her türlü araç kendisine tahsis edilmiş park yerlerinde bulundurulacaktır.

- İnşa edilmekte olan bölümlerdeki kat taban boşlukları etrafına düşmelere karşı uygun korkuluk yapılacak veya uygun kapaklarla buralar kapatılacaktır.
- Merdiven ve merdiven sahanlıkları etrafına düşmelere karşı uygun geçici korkuluklar yapılacaktır.
- Asansör boşlukları ise üst ve ara korkuluk olmak üzere iki korkulukla kapatılacaktır.
- Cam, saç ve çimento harçlı levhalardan yapılmış veya eskimiş, yıpranmış ve dayanıklılığı azalmış çatılarda, çatı merdiveni kullanılacak ve buralarda tam güvenlik sağlanmadıkça çalışılmayacaktır. Böyle yerlerde çalışan kişiler yaşam hatlarına bağlı olacak şekilde paraşüt tipi emniyet kemeri kullanacaklardır.
- Kuvvetli rüzgâr alan işyerlerinde gerekli güvenlik tedbirleri alınmadan işçiler çalıştırılmayacaktır.

7.2. Elektrik İşleri

Elektrik ile ilgili aşağıdaki tedbirlerin alınması zorunludur.

- Yeterli iş güvenliği önlemleri alınmadan, çalışma işlemleri işverenin yetkili ve ilgili mühendisi tarafından gözden geçirilmeden ve gerekli çalışma izni onaylanmadan Taşeron, işçilerini voltajı ne olursa olsun yüklü elektrik hatları üzerinde ya da bunların yakınında çalıştırmayacaktır.
- Elektrik el aletlerinin kabloları esnek ve müşterek izoleli olacaktır. Kablolar ve bağlantı yerleri sık olarak kontrol edilecek, izolasyon bozulmalarında gerekli tedbirler alınacaktır.
- Elektrikli el aletleri tercihen çift izolasyonlu tipte olacaktır. Çift izolasyonlu olmayan aletlerin topraklamaları, topraklı fiş ve prizlerle yapılacaktır.
- Seyyar lambalar sadece sürekli aydınlatmanın yeterli olmadığı yerlerde kullanılacaktır. Kablolar esnek ve müşterek izoleli, duy kısımları ise yalıtkan bir malzeme içinde olacak, ampulü kırılmalara karşı bir tel kafes ile korunacak ve bu kafeste bir asma çengeli de bulunacaktır.
- Kazan içerisinde, ıslak ve rutubetli yerlerde seyyar lambalar küçük gerilim ile (en çok 42 volt) kullanılacaktır. Gerilim düşürücü transformatör tehlikeli olan çalışma oranının dışında bulunacaktır.
- Elektrik enerjisi ile çalışan bütün makine ve tezgâhların madeni aksamaları kaçak akımlara karşı uygun koruma topraklanması ile topraklanacaktır.
- Kontrol, bakım ve onarım yapılacak makine ve elektrik devrelerinin akımı kesilecek ve akımı kesen şalter veya anahtarlarda kilitleme tertibatı bulunacak, bunlar açık (akım kesik) vaziyette kilitlenecek ve ayrıca uygun ikaz levhaları asılacaktır.
- Onarımı bitirilmeden devreye akım verilmeyecektir. Akım, onarım bitiminde sorumlu görevlinin izniyle verilecektir.

- Seyyar veya sabit elektrik iletkenleri ve kabloları, mekanik ve kimyasal etkilere karşı korunacaktır. Geçitlerde bunlar ya yukarıdan geçirilecek ya da zeminde ezilmemeleri için üzerlerine uygun koruyucular konulacaktır.
- Elektrik tablo ve panoları kilit altında tutulacak ve bunların üzerlerinde anahtarlarının nerede ve kimde olduğunu gösteren bilgi levhaları asılacaktır.
- Elektrik tablo ve panoları önlerindeki zemine ahşap veya lastik gibi yalıtkan malzemeden yapılmış yalıtkan paspaslar konulacaktır.
- Elektrik tesisatının, cihazlarının veya çıplak iletkenlerin daima gerilim altında bulunduğu kabul edilecek ve teknik bir zorunluluk olmadıkça gerilim altında elektrik onarımı yapılacaktır.

Ayrıca;

- El aletlerinin muhafazaları üzerinde takılı olacaktır.
- Her türlü ev aletlerinin açma kapama düğmeleri her zaman çalışır durumda olacaktır.
- Kapalı hacimlerde, Kıvılcım izoleli (Ex-proof), 6,12,24 V el aletleri kullanılacaktır.
- Topraklama kabloları farklı renkte, yeşil veya sarı yeşil olacaktır.
- Elektrikli el aletleri kablolarından asılarak yukarı çekilmeyecektir.
- Metal gövdeli halojen ampullü projektörler seyyar olarak kullanılmayacaktır. Seyyar olarak kullanılması zorunlu olduğu durumlarda projektör, yalıtkan sehpa üzerine monte edilecek ve üzerinde kaçak akım rölesi bulundurulacaktır.
- Elektrik kablolarının bağlantı uçları gevşemiş veya hasar görmüş ise bunlar onarılacak veya değiştirilecektir.
- Elektrikli el aletlerine ve kablolarına aşın yük bindirilmeyecektir.
- Bütün bağlantılarda, fiş-soket, klemens veya bağlantı kutuları kullanılacaktır. İzole bant kullanılmayacaktır.
- Elektrikli el aletleri, yağmurda, ıslak, aşın nemli ortamlarda kullanılmayacaktır.
- Elektrikli el aletleri ile çalışırken el, ayak ve elbiseler ıslak olmayacaktır.
- Elektrikli el aletleri ıslak bez ile soğutulmayacak, fişi elektrikten çekip soğutulmaya bırakılacaktır.
- Tesis elektriği izin ve onaysız kullanılmayacaktır.

7.3. Spiral Taş Motorları

Spiral taş motorları ile çalışılırken aşağıdaki kurallar uygulanacaktır.

- Taş motorunu çalıştırmadan önce, etiket değerleri ile elektrik voltajının uygunluğu kontrol edilecektir.
- Kıvılcımlardan tutuşabilecek malzemeler etraftan kaldırılacaktır. (Bkz. İş izni)
- İşlem yapılırken yakınlarda yangın söndürücü bulundurulacaktır.
- Kıvılcımların yönü, diğer çalışanlara gelmeyecek şekilde olacaktır.
- Disk değiştirirken motorun fişi çıkartılacaktır.
- Diskin üzerinde yazan devir sayısı ile motorun devir sayısı birbirini tutacak, üzeri yazısız diskler kullanılmayacaktır.
- Diski takarken tespit somunu özel anahtarı ile fazla sıkmadan yapılacaktır.
- Disk üzerine aşırı basınç uygulanmayacaktır.
- Taş motorunun koruyucu muhafazaları her zaman üzerinde takılı olacaktır.

7.4. Basıncı Gaz Tüplerinin Taşınması ve Korunması

Seyyar basınçlı tüp kullanılması durumunda aşağıdaki kurallar uygulanacaktır.

- Basıncı tüplerin üzerinde; imalatçı firmayı ve tüpün içinde hangi gaz olduğunu belirten bir etiket olacaktır.
- Bütün tüplerde düşmeye karşı önlem alınacaktır.
- Tüpler dik vaziyette ve vana uçları kapalı olarak depolanacaktır.
- Tüpler, güneşin, ısı kaynağı olan kıvılcımla çalışır durumda olan araç ve aletlerin uzağında, havalandırılmış ve kuru yerlerde depolanacaktır.
- Oksijen ve asetilen ayrı yerlerde depolanacaktır.
- Boş tüpler dolu tüplerden ayrılacak ve boş tüplerin üzerine BOŞ levhası asılacaktır.
- Tüplerin depolandığı alan, tüpün cinsini gösteren uyan işaretleri ile belirlenecektir.
- Tüplerin depolandığı ve kullanıldığı alanlara yangın söndürücüler yerleştirileceklerdir.
- Tüpler zincir veya halatla kaldırılmayacak, bunları kaldırmak için özel yapılmış aparatlar kullanılacaktır.
- Kullanma süresi geçmiş tüpler kullanılmayacaktır. Tüplerin test edilme süresi 5 yıldır.
- Tüp taşırken forklift için hazırlanan aparat kullanılacaktır

- İşi bittiğinde tüp taşırken veya tüp boşaltıldığında tüpün vanası kapatılacaktır.
- Tüpler mutlaka uygun regülatörlerle kullanılacaktır.
- Bütün oksijen ve asetilen saatlerinin üzerinde "YAĞLI ELLE DOKUNULMAZ" işareti ya da uyarı levhası bulunacaktır,
- Regülatörleri bağlarken uygun adaptör kullanılacak ve bunlar zorlanmayacak. Bağlanamayan adaptörler kullanılmayacaktır.
- Regülatör ve hortumları tek bir gaz çeşidi için kullanılacak. Birbirinin yerine kesinlikle kullanılmayacaktır.
- Kaynak için kullanılacak hortumlara çift kelepçe takılacaktır.
- Şaloma arkasında ve tüp çıkışında alev tutucu olacaktır.

7.5. Yapılacak Sıcak İşler

Taşeron, aşağıda açıklanan işler için sıcak iş izni almadan işe başlamayacaktır.

- Elektrik Ark Kaynağı yapım işleri
- Gaz Kaynağı ve kesim işleri Delme ve kırım işleri
- Kıvılcım çıkaran el aletleri ile yapılan işler
- Kıvılcım çıkaran makineler ile yapılan işler

Sıcak iş izninin takibi, emniyetle ilgili belirsizlik yaratan ve beklenmeyen tehlikeli bir durumun rapor edilmesi kaynakçı ve diğer işçilerin görevidir. Bu nedenle;

- Yalnızca işle ilgili yeterliliği bulunan kişiler kaynak ve kesim aletlerini kullanacaktır.
- Yapılan işe uygun yangın söndürücüler hazırda tutulacaktır.
- Yangın söndürücüler emniyetli bir yerde ve işin yapıldığı yere 10 metreden yakında olacaktır. *1,2 metre yükseklikte* çalışma yapılıyorsa, yangın söndürücü de aynı noktada tutulacaktır.
- Bütün kaynak veya kesim işleri yangın tehlikesinin bulunduğu yerin 10 metre yarıçapı dışında yapılacaktır. Eğer bu mümkün değilse; bu alan yangın örtüsü (battaniyesi) veya benzeri alev kesici bir malzeme ile tecrit edilecektir.
- Etrafla bulunan bütün yanıcı malzemeler (bez, kâğıt vb.) mutlaka işe başlamadan önce temizlenecektir.
- Kaynak veya kesim yapılan yere 10 metreden daha yakın veya 10 metreden daha uzak fakat kıvılcım gitme ihtimali olan durumlarda bir kişi yangın gözlemcisi olarak bekletilecektir.
- Yangın gözlemcisi iş bittikten sonra 1 saat boyunca her yarım saatte bir o bölgeye gelerek kontrol yapacaktır.

- Bütün havalandırma, toz tutma, kanalizasyon, drenaj kanalları çalışma konumundan çıkarılarak içindekiler tahliye edilecek, vanalar kapatılacak ve kilitleme pozisyonuna getirilecektir.
- İşe başlamadan önce veya kaynak işlemine bir süre ara verilip tekrar başlanırken ortamda yanıcı gaz, buhar ve toz kontrolü yapılacaktır.
- Bütün tanklar, basınçlı kaplar, kapalı konteyner ve benzerlerinin içindekiler tahliye edilerek veya devreden çıkarılarak tamamen havalandırıldıktan sonra ölçüm sonuçlarına göre uygun ortam sağlanmışsa kaynak veya kesim yapılacaktır.
- Dışarı ile irtibatı olmayan kapalı hacimlerin içinde çalışırken (örneğin Tank), tavan yüksekliği 5 metreden az olan yerlerde ve serbest hava akımının olmadığı yerlerde, hava beslemeli temiz hava maskesi ile çalışılacaktır.

7.6. Düşmelere Karşı Önlemler

Yapılacak çalışmalarda düşmelere karşı aşağıdaki kurallar uygulanacaktır.

- Düşmelerin önlenmesi için her türlü çalışma zemini temiz ve engelsiz olarak bulundurulacaktır.
- Çalışma zeminlerinde geçişi engelleyen malzeme ve malzeme artığı bulundurulmayacaktır.
- Yağlı maddelerin zemin üzerine dökülerek zemini kaygan hale getirmesine müsaade edilmeyecektir.
- Aşağıda belirtilen durumlarda çalışanlar mutlaka Paraşüt tipi EMNİYET KEMERİ ve çene bağlı baret kullanacaklar ve kemerlerinin kancalarını tercihen bel hizasının yukarısında bir ankaraj noktasına bağlanacaktır takacaklardır.
 - Aşağısında 1,2 metreden daha fazla bir boşluk bulunan, kayma ve düşme tehlikesi olan yerlerde çalışanlar,
 - Çatı malzemesi döşeyen veya sökenler,
 - Oluk ve her türlü dış boya işleri yapanlar,
 - Asma iskele ve seyyar iskele üzerinde çalışanlar,
 - Gırgır vinçleri çalıştıranlar,
 - Vinçlerin kovalarını bina katlarına alanlar
 - Kuyu, kanal ve benzeri derinliklerde çalışanlar
 - Elektrik, haberleşme ve diğer kablo çekim işlerini yapanlar
 - Akışkanlara ait tesisatların; montajı, demontajı, tamir, bakım, test ve kontrolü gibi işleri yapan çalışanlar

- Havalandırma sistemi montajı, demontajı, tamir, bakım, test ve kontrolü gibi işleri yapan çalışanlar
- İşçilerin emniyet kemerinin kancalarını takacakları yerler uygun ve sağlam bir şekilde yapılacaktır.
- Çatının veya binanın yatay kirişlerinde yapılan çalışmalarda, belli sağlam dikmeler arasına yatay yaşam halatları gerilecektir.
- İşçiler emniyet kemerlerinin kancalarını bu halatlara geçirerek ve hat boyunca emniyetli olarak yürüyebileceklerdir.
- Her türlü asma iskele ve sepetlerde yapılan çalışmalarda, çalışan her bir işçi için ayrı birer standartlara uygun geri sarımlı düşüş durdurucu ya da can halatı kullanılacaktır. Bu ekipmanlar sağlam ve uygun ankaraj noktalarına bağlanacaktır. Her ekipman bir kişi tarafından kullanılacaktır.
- Çalışanlar bellerindeki emniyet kemerlerinin kancalarını geri sarımlı düşüş durduruculara ve ya can halatının üzerinde bulunan emniyet kilitlerine veya halat kavrama teçhizatlarına, eğer bunlar yoksa halat üzerindeki belli aralıklarla yapılan halat gözlerine takacaklardır.
- Emniyet kemerlerinin kullanılmayacağı veya korkuluklu çalışma platformu yahut iskele bulunmayan ve 3 m'den yüksek olan yerlerde güvenlik ağı yerleştirilmeden personel çalıştırılmayacaktır.
- Emniyet kemerleri ve aparatları, can halatları, emniyet kilitleri ve halat kavrama aparatları her çalışmaya başlamadan önce iyice kontrol edilecek, en ufak bir arıza ve bozukluk halinde kullanılmayacak ve yenileri ile değiştirilecektir.
- 20 m/saniye 'nin üzerindeki rüzgâr hızlarında, zeminin kaygan ve buzlu olması halinde yüksekte yapılan her türlü montaj, bakım ve onarım çalışmaları durdurulacaktır.
- Bir yerden bir yere giderken, emniyetli olmayan kestirme yollardan geçmek, halatlardan kaymak, kolonlara tırmanmak, şaka yapmak ve gayri ciddi çalışmak yasaktır.
- Yüksek kotlarda bulunan çalışma yerlerine emniyetli bir şekilde çıkış ve inişi sağlayacak iş ekipmanları, yollar veya merdivenler olacaktır. Yüksek iskelelerde de uygun merdivenler bulunacaktır.

7.7. Kaldırma ve yükleme işleri

Malzemelerin kaldırılması ve yükleme yapılması işleri için aşağıdaki kurallar geçerlidir.

- Malzemenin kaldırılması, taşınması, istiflenmesi ve depolanmasında genellikle mekanik araçlar kullanılacaktır.
- Her türlü kaldırma makineleri ve araçları sadece o makine ve araçta yetkili kılınmış ehil operatörler tarafından kullanılacaktır.

- Yağcılar, bakımcılar ve öteki işçiler gibi yetkisiz personelin bu araçları kullanmaları kesinlikle yasaktır.
- Bütün kaldırma makineleri ve araçlarının her türlü ataçmanı, çalışmaya başlamadan önce operatörleri tarafından iyice kontrol edilecektir. Herhangi bir arıza veya aksaklık tespit edilirse makine veya vinç kullanılmayacaktır.
- Vinç operatörü, tek başına hiçbir kaldırma işlemi yapmayacaktır. Kendisinden iş talep eden bir kişi veya grup ile çalışacaktır. Operatör vinci ehil bir işaretçiden alacağı özel işaretlere göre kumanda edecektir. Yetkisiz şahısların vereceği işaretlere uymayacak ve sesli ikaz ile çalışma grubunu uyaracaktır. Ancak operatör kim tarafından verilirse verilsin her DUR işaretini daima yerine getirecektir.
- Operatör, vinç kancalarında asılı yük olduğu sürece vincin başından ayrılmayacaktır.
- Malzemenin kaldırılması ve taşınması esnasında operatör gözünü kancadan ve yükten ayırmayacaktır.
- Yük belli olan alt ve üst seviyeler arasında kaldırılıp indirilecektir.
- Operatör yükün kancaya bağlantısının emniyetli olup olmadığını kontrol edecek, bağlantı emniyetsiz ise yükü kaldırmayacak ve yükü bağlayanları ikaz edecektir.
- Vinç Operatörü çalışanların üzerinden hiçbir şekilde yük geçirmeyecektir.
- Böyle bir zorunluluk varsa, aşağıda çalışanlar sesli ikaz ile uyarılacak ve tehlikeli bölgeden çekilmeleri sağlanacaktır.
- İşyerinde çalışanlar ise, vinç hareket sahasından geçerken üst tarafı kontrol edecekler ve taşınmakta olan yüklerin altına girmeyeceklerdir.
- Yükün sallanmaması ve dengeli bir şekilde kaldırılması için yükün ağırlık merkezi kanca izdüşümünde olacak şekilde yük kancaya bağlanacaktır.
- Ayrıca sapan boşluğu ortadan kalkıncaya kadar yük "yavaş yavaş" kaldırılacaktır.
- Vinç operatörü ve kaldırma işine nezaret eden yetkili şahıs vincin her pozisyonundaki kaldırma kapasitesini ve ayrıca kaldırılacak yükün toplam ağırlığını iyi bir şekilde bilecektir.
- Kaldırma araçları kesinlikle kaldırma kapasiteleri üzerinde kullanılmayacaktır. Kaldırılacak malzemenin ağırlığına ayrıca kanca blokları, kaldırma esnasında kullanılan çelik sapan ve zincirler ve eğer varsa çeşitli kaldırma aparatlarının ağırlıkları da ilave edilecektir.
- Malzeme taşınan ve kaldırılan vinçlerle kesinlikle insan taşınmayacaktır. Kaldırılmakta olan yüklerin üzerine binilerek veya boştaki kancaya veya halatlarla tutunarak insan taşınması yasaktır.

- İşaretçi vinç operatörü tarafından kolayca görülebilecek bir yerde duracaktır. Eğer operatör ile işaretçi birbirlerini göremiyorsa, hem bu işaretçiyi ve hem de operatörü görebilen ikinci bir işaretçi kullanılacak veya haberleşme telsiz ile yapılacaktır.
- İşaretçi yetkisiz şahısların çalışma sahasına girmemesini ve yüklerin çalışanların üzerinden geçirilmemesini temin etmekle yükümlüdür.
- Her türlü kaldırma aracının kancasında, yükün kancadan kurtulmasını engelleyecek uygun bir emniyet mandalı bulunacaktır. Bu emniyet mandalları bozulmayacaktır.
- Çift sapanla kaldırma işlemi esnasında, yan sapan kollarına fazla yük binmemesi için sapan açısı (sapanın düşeyle yaptığı açı) 45 dereceden (yani eşit kollu iki sapanın tepede yaptığı açı 90 dereceden) fazla olmayacaktır. Bu açının büyümesi, yani sapan kollarının kısalması halinde, sapan kollarına, kaldırılmakta olan yükün ağırlığından daha fazla bir yük binecek ve bu durum sapan kollarının hasar görmesine ve bekli de kopmasına neden olabilecektir.
- Her tip çelik halatlar, bir kordonunun kopmuş olması, bükülmeler ve ezilmeler dış tabakanın gevşemesi, pas çentikleri, katlanma ve dolanmalar, halat uç bağlantılarının hasara uğraması veya çok aşınması hallerinde kullanılmayacaktır.
- Zincirler, boyları %5'ten fazla uzadıklarında ve bakla (halka) et kalınlığında %25'i aşan bir aşınma meydana geldiğinde kullanılmayacaktır.
- Çelik halat ve zincirler kesinlikle oksijen ve elektrik kaynaklı alev ve arka maruz bırakılmayacaktır. Bez sapanlar, kullanılmaya başlanıldığı tarihten itibaren 6 ay sonra kullanılmayacaktır.
- Kelepçe ile çelik halat gözü yapılmasında göze mutlaka bir metal buat konulacak ve en az üç adet kelepçe, somunlu sıkma noktaları yükü taşıyan uzun halat tarafında olacak şekilde ve halat çapının A katı aralıklarla yerleştirilecektir.
- Mobil vinçlerin yüksüz olarak hareket ettirilmeleri esnasında, kanca blokları yukarıda sargısız olarak bom uçlarına kadar çekilecek veya sallanmalarını engellemek üzere aracın kasasındaki sağlam bir yere uygun bir çelik sapan ile gergin olarak bağlanacaktır.
- Mobil vinç ve iş makineleri ile enerji nakil hatları yakınında çalışırken hatlara belli bir mesafeden daha fazla yaklaşılmayacaktır. Bu mesafe, 0-50 kV sınırlarında en az 3 metredir. 50 kV'un üzerindeki her bir kV için 3 metreye 1 cm ilave edilecektir. Yüksüz ve bom yatırılmış vaziyette transit geçişlerde bu emniyet mesafesi is en az 1.2 metre olacaktır. Ayrıca araç dışında tecrübeli bir işaretçi bu limitlere yaklaşıp yaklaşılmadığını kontrol etmek üzere görevlendirilecektir.
- Mobil vinçler yatay bir düzlemde ve terazisinde çalıştırılacaktır. Vinç ayakları tamamen açılacak, altlarına uygun takozlar konulacak, ayaklar yere tam olarak basacak ve tekerlekler belli bir miktar havaya kalkmış olacaktır. Vincin kaldırma kapasitesi, ayaklar tam olarak açıldığı zamanki değerlerdir.

- Mobil vinç ve iş makinelerinde kullanılmaya hazır bir yangın söndürme cihazı bulundurulacaktır.
- Genel bir tedbir olarak, rüzgârın hızı 20 m/saniye' nin üzerinde olması halinde, yapılacak çalışmalar emniyetli olmayacağı için kaldırma işlemi yapılmayacaktır. Daha düşük rüzgâr hızlarında bile eğer kaldırılan veya taşınan yük geniş yüzeyli ise, savrulma tehlikesi sebebiyle azami dikkat gösterilecek ve gerekirse kaldıramayacaktır.

7.8. Yıkım İşleri

Yıkım işlerinin yapılması durumunda aşağıdaki kurallar uygulanacaktır.

- Yıkım işleri ancak sorumlu ve yetkili teknik bir elemanın denetimi altında yapılacaktır.
- Yıkımdan önce yapının içindeki ve etrafındaki havagazı, su ve elektrik bağlantıları kesilecektir.
- Yıkım sırasında su ve elektriğin kullanılması gerektiğinde, bunlar yapı dışında özel koruyucular içine alınacaktır.
- Yıkım sırasında çıkan taş, tuğla, demir ve moloz gibi artıklar kat döşemelerine yığılmayacaktır. Yıkılan kısmın malzeme ve molozları kattan kata veya yere güvenlik tedbirleri alındıktan sonra atılacaktır.
- Yıkım sırasında çıkan kiremit, tuğla veya benzeri malzemenin yere indirilmesinde kullanılan oluklarda çalışma sırasında bırakılan malzeme, oluktan alınmadıkça buralara başka malzeme bırakılmayacaktır.
- Altında veya etrafında bulunan işçilerin güvenliği sağlanmadıkça yıkılacak kısmın duvar ve döşemeleri kitle halinde yıkılmayacaktır. Duvarın döşemeye oturduğu kısımda veya herhangi bir yüksekliğinde şerit gibi oyuk açmak ve sonra duvarı üstten iple çekmek ve itirmek suretiyle yıkım yapılması yasaktır.
- Yıkılacak kısımlar, yıkılmadan önce ve yıkım sırasında bol su ile ıslatılacak ve toz kalkmaması için gerekli tedbirler alınacaktır.
- Yıkılacak kısmın etrafında, en az yapı yüksekliğinin iki katına eşit güvenlik alanı bırakılacak ve bu alan korkulukla çevrilecektir. Boş alan bulunmaması gibi nedenlerle bu hususun yerine getirilmesi olanağı yoksa yıkım sırasında fırlayacak parçaların etrafa zarar vermesini önlemek için, yapı etrafı gerekli yükseklik ve dayanıklılıkta bir perde ile çevrilecektir.
- Elle yıkılacak duvarlar için kurulacak iç kısım iskeleleri tabandan en çok 4 metre yükseklikte yapılacaktır. Binadaki merdivenler ve bunların dayanakları en son yıkılacaktır.
- Camlı kapı, pencere ve ayna kırıldığında tehlikeli olabilecek kısımlar yıkıma başlamadan evvel sökülüp uygun yerlere taşınacaktır.

8. GÖZDEN GEÇİRME

Bu prosedür, İSG Bölümü tarafından yıllık periyotlarla gözden geçirilir.

KONTROLLÜ KOPYA